

2021.123

Archeologienota Kortrijk Dam 69-71

Programma van Maatregelen

Bert ACKE en Maarten BRACKE

16-7-2021

1. Gemotiveerd advies

De archeologienota kadert in het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Naar aanleiding van een geplande aanvraag voor een omgevingsvergunning voor het verkavelen van gronden te Kortrijk Dam 69-71 (provincie West-Vlaanderen), gelegen binnen de afgebakende archeologische zone van de historische stadskern van Kortrijk, waarbij de totale oppervlakte van de betrokken percelen meer dan 300m² bedraagt, dient de initiatiefnemer een archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag. De archeologienota dient opgemaakt te worden onder supervisie van een erkend archeoloog.

Het terrein, 4287m² groot, heeft een onregelmatige vorm en bevindt zich ten noorden van de Dam. Aan de straatzijde is woning Dam 69 gelegen, op het achterliggende terrein de voormalige feestzaal Dam 71. De westelijke helft van het terrein is volledig bebouwd. De oostelijke helft is zo goed als volledig verhard en maakt deel uit van een parking (een parking bij de feestzaal + deel van de parking Broeltorens), in het noorden is hier ook nog een gebouw aanwezig. Op deze parking staan enkele bomen. Op een kleine kelder onder de woning aan de Dam na, zijn de gebouwen niet onderkelderd.

Het plangebied is gelegen op het Buda-eiland, ten noorden van de Leie, terwijl de middeleeuwse kern zich vooral ontwikkelde ten zuiden van de Leie. Nochtans is er ook op het Buda-eiland al sinds lang een stedelijke ontwikkeling. Het areaal van het Buda-eiland was tot 1913 echter kleiner dan tegenwoordig; tot dan liep ter hoogte van de Dam een eind 14de-eeuw gegraven Leiearm. Na het graven van een nieuwe Leiearm verder ten noorden begin 20ste eeuw, werd de oude arm gedempt en ontstond de Dam. Dit betekent ook dat het plangebied, dat aan de noordzijde van de Dam is gelegen, pas in 1913 deel ging uitmaken van het Buda-eiland. De naam Buda is ontstaan op het eind van 17de eeuw en verwijst naar Boedapest, voordien was het eiland gekend als Pamele. De evolutie van de stad en het plangebied kan goed gevolgd worden op basis van cartografisch materiaal. Op de stadsplattegrond van Kortrijk van Jacob van Deventer uit midden 16de eeuw is te zien dat de site is gelegen net buiten de eind 14de eeuw gegraven Leiearm, net buiten het toenmalige Pamele/het Buda-eiland. De huidige Dam volgt mooi de vorm van deze Leiearm; aan de stadszijde is de stadsmuur met op geregelde afstand een toren te zien, net binnen de ommuring bevindt zich aan de overzijde van het plangebied een molen. Het terrein is onbebouwd en maakt deel uit van een grote groen ingekleurde zone (weiland). Het plan van Le Poivre uit 1580 toont een gelijkaardig beeld. Op de Sanderuskaart uit 1641 wordt aan het weiland een naam gegeven: de Groene Broel. Dit duidt op een drassig laagland, een oeverweide, die in gebruik was als bleekweide. Deze naamgeving leeft tegenwoordig nog door in onder meer de Broeltorens. Op de Sanderuskaart worden op deze weide een aantal gebouwen afgebeeld tegen de Leiearm aan, een aantal daarvan zijn vermoedelijk te situeren ter hoogte van het plangebied. De Ferrariskaart uit 1777 toont opnieuw bebouwing langsheen de Leiearm, waaronder een langwerpige gebouw dat deels binnen het plangebied valt. De rest van het plangebied is ingekleurd als weiland, met daarin de typische voorstelling met parallelle grachten als aanduiding van het gebruik als bleekweide. De stadsmuur en de molen aan de stadszijde van de Leiearm zijn niet meer afgebeeld op de Ferrariskaart. Het langwerpige gebouw is ook te zien op de 19de-eeuwse gebouwen. Mogelijk staat het in verband met het bleken van stoffen. Op de Vandermaelenkaart uit midden 19de eeuw wordt effectief de term Blanch.^e (Blanchisserie, blekerij) aangeduid nabij het plangebied. Op de topografische kaarten

is te zien dat vanaf de tweede helft van de 19de eeuw de oppervlakte van de (bleek)weiden geleidelijk afneemt en dat de stad zich stelselmatig uitbreidt nabij het plangebied. Op de kaart van 1910 worden ten noorden van het langwerpige gebouw nog een aantal dwarse losse gebouwen afgebeeld. Kort nadien wordt de Leiearm gedicht en wordt de Dam aangelegd. Op de luchtfoto van 1971 is het plangebied zo goed als volledig bebouwd. Het is onduidelijk of enkele van deze gebouwen zijn terug te leiden tot degene die zijn afgebeeld op de kaart van 1910. Op de luchtfoto van 1979-1990 is de huidige invulling van het terrein aanwezig.

Hoewel er een groot aantal archeologische sites gekend zijn in de binnenstad van Kortrijk, gebeurde op de voormalige bleekweiden ten noordoosten van de Dam nog geen archeologisch onderzoek. De gekende sites in de onmiddellijke omgeving van het plangebied bevinden zich ten zuidwesten, binnen de voormalige stadsomwalling. Zo werd recent een proefsleuvenonderzoek en een opgraving uitgevoerd aan de overzijde van de Dam, op het kruispunt met de Broelkaai. Hierbij werden onder meer restanten van de 14de-15de-eeuwse stadsversterking aangetroffen (wallichaam, stadsmuur, stadsgracht) en bewoningssporen van na de opgave van de stadsmuur in 1682. Het huidige plangebied was echter buiten de stadsgracht (hier de gegraven Leiearm) gelegen, ter hoogte van bleekweiden, waar pas de laatste eeuwen enige bebouwing ontstond. Het gebrek aan archeologisch onderzoek in dit stadsdeel van Kortrijk zorgt ervoor dat niet gekend is wat de archeologische weerslag van deze bleekweiden is. Voor het bleken was een grote hoeveelheid water nodig, vandaar de grachten weergegeven op de oude kaarten; de bewaringstoestand van deze grachten en eventuele andere gerelateerde structuren, en van de bebouwing op deze weiden zoals aangeduid sinds de Sanderuskaart uit 1641, is niet gekend. Wat ook een ongekende factor is ter hoogte van de gronden langs de Leie in de binnenstad van Kortrijk, is het potentieel op steentijd artefactensites. In de Leievallei kan evenwel een begraven landschap/microtopografie aanwezig zijn onder het huidige maaiveld, dat potentieel interessant kan geweest zijn voor menselijke aanwezigheid in de steentijden.

Er kan verondersteld worden dat de bleekweiden en de oudere bebouwing langsheen de voormalige Leiearm een archeologische weerslag zullen hebben. De diepteligging en bewaringstoestand van de archeologische sporen is echter niet gekend, ook de impact van de huidige bebouwing en verharding hierop niet. Ook het potentieel voor steentijdsites is niet gekend. Hoewel gelegen in stedelijk gebied, kwam het terrein pas in de loop van de 20ste eeuw tot ontwikkeling. De profielopbouw kan hierdoor minder complex zijn dan een klassieke stedelijke context, waarbij diverse archeologische lagen dikwijls voor een metersdikke stratigrafie zorgen. Daar tegenover staat dat de ligging in de Leievallei kan gezorgd hebben voor een opeenvolging van natuurlijke overstromingslagen die een ouder landschap afdekken, en dat er naast (een) (post)midleeeuws(e) archeologische niveau(s) ook niveaus uit oudere periodes bewaard kunnen zijn, op grote diepte.

De huidige invulling van het terrein wordt volledig verwijderd: de gebouwen worden gesloopt, de verharding opgebroken en de bomen gerooid. Vervolgens wordt het terrein verkaveld in 7 loten: 1 groot lot in de oostelijke zone en 6 kleinere loten in de westelijke zone. Het geheel wordt ontsloten via de Dam. Het grote lot zal bebouwd worden met meerdere meergezinswoningen. Deze zone wordt zo goed als volledig onderkelderd tot ca. 6,60m onder de nieuwe vloerplas; er wordt hier een ondergrondse parkeergarage in 2 niveaus aangelegd. Deze vloerplas komt maximaal 1,5m boven het huidige maaiveld, wat toch nog steeds een bodemingreep van minimaal 5,10m betekent. Deze

parkeergarage zal de losstaande gebouwen ondergronds verbinden. De niet bebouwde ruimte wordt ingericht als groenzone voor gemeenschappelijk gebruik. In de westelijke zone worden 6 individuele woningen gebouwd, zonder kelder, en met elk een private tuinzone. De bodemingreep zal hier ca. 80cm diep gaan (funderingen, nutsleidingen), met plaatselijk diepere ingrepen voor het aanleggen van regenwaterputten en septische putten. Deze aanvraag voor omgevingsvergunning betreft enkel het bouwrijp maken van het plangebied (slopen, opbreken, rooien) en het verkavelen an sich. Voor de latere bouwprojecten zullen er aparte aanvragen voor omgevingsvergunningen voor stedenbouwkundige handelingen worden ingediend. Bij een verkavelingsvergunning dient er uitgegaan te worden van een volledige verstoring van het terrein, en dienen niet enkel de toekomstige bodemingrepen (meer dan 5m diep in de oostelijke helft, ca. 80cm diep in de westelijke helft) in rekening worden gebracht.

Door het gebrek aan archeologisch onderzoek op de voormalige bleekweiden buiten de stadsomwalling, kan er geen concrete archeologische verwachting worden opgesteld. Het historische overzicht toont aan dat het terrein archeologische sporen kan herbergen daterend uit de late middeleeuwen tot begin 20ste eeuw. Daarnaast zijn ook sporen- en/of artefactensites uit oudere periodes niet uit te sluiten, eventueel afgedekt door natuurlijke overstromingslagen. Op basis van enkel het bureauonderzoek kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site echter niet aangetoond worden. Aangezien er moet uitgegaan worden van een integrale bodemverstoring, dreigen eventuele archeologische sites verstoord te worden. Een verder archeologisch onderzoek zal ongetwijfeld kenniswinst met zich meebrengen, onder meer over de evolutie en het gebruik van de bleekweiden net buiten de stadsomwalling, wat zal bijdragen tot een beter begrip van de historische ontwikkeling van de stad Kortrijk. Er dient dus verder vooronderzoek te gebeuren, na het slopen van de huidige gebouwen, het rooien van de bomen en het opbreken van de verharding.

Het verder vooronderzoek bestaat enerzijds uit een landschappelijk booronderzoek, indien nodig gevolgd door een verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek en/of een proefputtenonderzoek in functie van steentijd artefactensites en uit een proefsleuvenonderzoek. De modaliteiten van het verder vooronderzoek worden hieronder behandeld.

2. Administratieve gegevens en afbakening

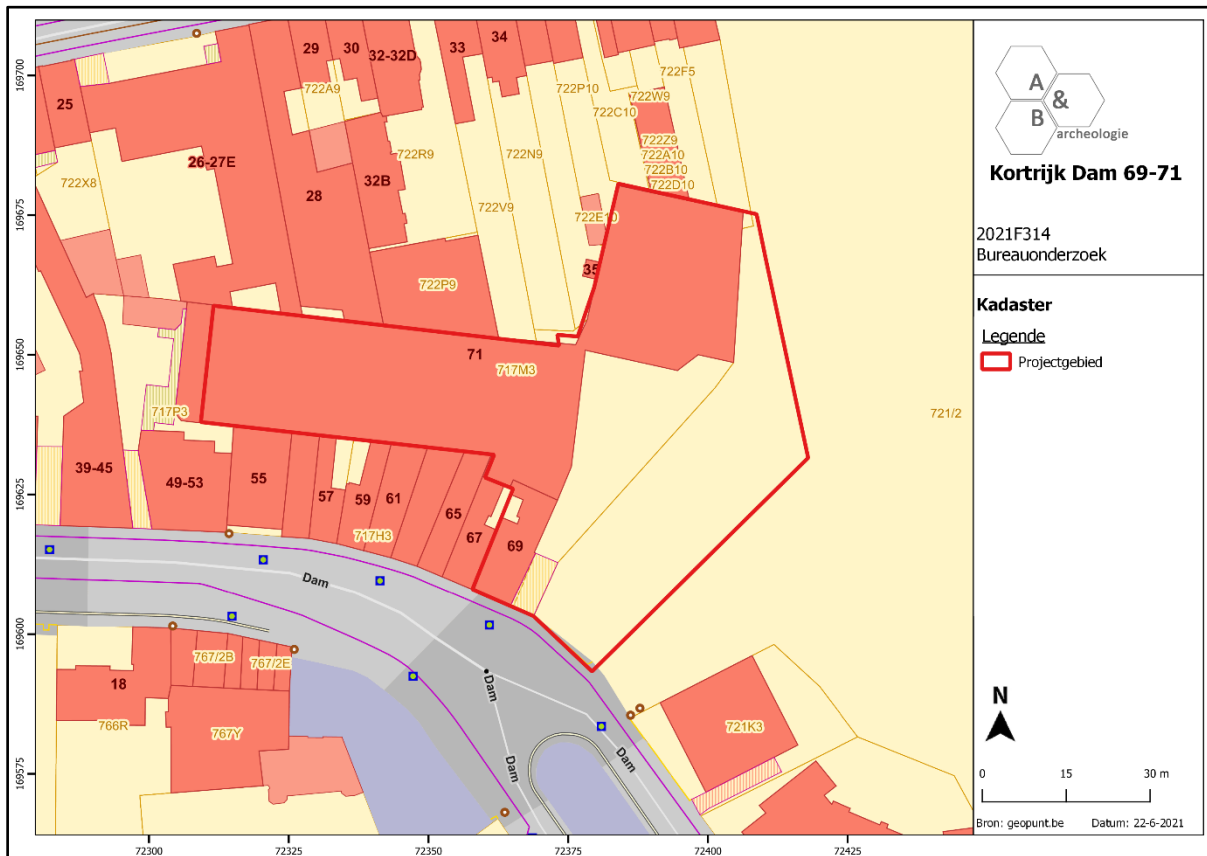
Locatiegegevens: Provincie West-Vlaanderen, Kortrijk, Dam 69-71

Lambertcoördinaten onderzoeksgebied: X: 72268,61 en Y: 169588,26; X: 72469,41 en Y: 169697,95

Oppervlakte plangebied: 4287m²

Kadastergegevens: Kortrijk, afdeling 2, Sectie F, percelen 717M3, 718P en 721/2 (partim)

Het plangebied komt volledig in aanmerking voor verder vooronderzoek.

Figuur 1 Aanduiding van het plangebied op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

3. Vraagstelling

Het doel van de onderzoeken is het achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn en te bepalen welke maatregelen dienen te worden genomen voorafgaand aan de verdere ontwikkeling van het projectgebied. Daarnaast kan ook de verstoringsgraad in kaart gebracht worden. Hieronder worden enkele specifieke, niet limitatieve, onderzoeksvragen weergegeven.

- Vraagstellingen voor landschappelijke boringen:
  - Wat is de bodemkundige opbouw van het plangebied?
  - Zijn één of meerdere begraven archeologische niveaus aanwezig?
  - Zijn er aanwijzingen voor een mogelijke steentijdsite?
  - Is een verder verkennend archeologisch booronderzoek nodig? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan?
  - Is een verder proefsleuvenonderzoek nodig? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan? Moet het vooropgestelde sleuvenplan bijgesteld worden?
  - Wat is de verstoringsgraad? Zijn er aanwijzingen dat (een gedeelte van) het terrein zodanig verstoord is, dat er geen archeologische sites meer bewaard kunnen zijn?
  - Kan de optie *in situ* behoud gehanteerd worden? Of worden de niveaus bedreigd bij de geplande werkzaamheden?

- Vraagstellingen voor verkennend archeologisch booronderzoek:
  - Wat is de bodemkundige opbouw van het plangebied? Wijkt deze plaatselijk af van de bodemopbouw zoals gekarteerd bij het landschappelijk booronderzoek?
  - Zijn er aanwijzingen voor een steentijdsite?
  - Kunnen zones met concentraties afgebakend worden?
  - Wat is het niveau waarbinnen de silexartefacten zich bevinden? Kunnen deze stratigrafisch onderscheiden worden?
  - Indien een steentijdsite aanwezig is: is een vervolgonderzoek gericht op steentijd noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen? Zijn er voldoende gegevens verzameld om een programma van maatregelen op te stellen voor een steentijdopgraving?
  - Is een verder waarderend archeologisch booronderzoek noodzakelijk? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan? Wat is de omvang en ruimtelijke spreiding van de boorpunten (aantal, locatie, diepte,...)?
  - Is een verder vooronderzoek door middel van proefputten noodzakelijk? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan? Wat is de omvang en ruimtelijke spreiding van de proefputten (aantal, locatie, diepte,...)?
  - Is een verder proefsleuvenonderzoek nodig? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan? Moet het vooropgestelde sleuvenplan bijgesteld worden?
  - Kan de optie *in situ* behoud gehanteerd worden? Of worden de niveaus bedreigd bij de geplande werkzaamheden?

- Vraagstellingen voor waarderend archeologisch booronderzoek:
  - Wijkt de bodemopbouw plaatselijk af van de bodemopbouw zoals gekarteerd bij de eerdere booronderzoeken?
  - Is er effectief een steentijdsite aanwezig?
  - Kunnen zones met concentraties afgebakend worden?
  - Wat is het niveau waarbinnen de silexartefacten zich bevinden? Kunnen deze stratigrafisch onderscheiden worden?
  - Indien een steentijdsite aanwezig is: is een vervolgonderzoek gericht op steentijd noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen? Zijn er voldoende gegevens verzameld om een programma van maatregelen op te stellen voor een steentijdropgraving?
  - Is een verder vooronderzoek door middel van proefputten noodzakelijk? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan? Wat is de omvang en ruimtelijke spreiding van de proefputten (aantal, locatie, diepte,...)?
  - Is een verder proefsleuvenonderzoek nodig? Zo ja, over het volledige plangebied of delen ervan? Moet het vooropgestelde sleuvenplan bijgesteld worden?
  - Kan de optie *in situ* behoud gehanteerd worden? Of worden de niveaus bedreigd bij de geplande werkzaamheden?

- Vraagstellingen voor proefputten:
  - Wijkt de bodemopbouw plaatselijk af van de bodemopbouw zoals gekarteerd bij de eerdere booronderzoeken?
  - Is er effectief een steentijdsite aanwezig?
  - Kunnen zones met concentraties afgebakend worden?
  - Wat is het niveau waarbinnen de silexartefacten zich bevinden? Kunnen deze stratigrafisch onderscheiden worden?
  - Kan de optie *in situ* behoud gehanteerd worden? Of worden de niveaus bedreigd bij de geplande werkzaamheden?
  - Is een vervolgonderzoek gericht op steentijd noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen? Zijn er voldoende gegevens verzameld om een programma van maatregelen op te stellen voor een steentijdropgraving?

- Vraagstellingen voor proefsleuvenonderzoek:
  - Zijn er archeologische sporen aanwezig? Welke spoorcategorieën komen voor?
  - Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen sporen?
  - Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren en behoren ze tot één of meerdere periodes?
  - Zijn er indicaties omtrent artisanale activiteiten of aanwijzingen voor andere functionele eigenschappen?
  - Zijn er sporen aangetroffen die te relateren zijn aan de historische context (bleekweiden, bebouwing)?
  - Wat is de relatie tussen de archeologische sporen en het landschap?
  - Kan een archeologische site uitgesloten worden?

- Wat is de graad van verstoring binnen het plangebied?
- Is een vervolgonderzoek noodzakelijk, en zo ja, wat is de afbakening en aan welke modaliteiten (strategie, onderzoeksvragen) moet dit voldoen?

4. Plan van aanpak (onderzoeksstrategie, -methode en –technieken)

Uit het verslag van resultaten kwam naar voor dat verder vooronderzoek zonder ingreep in de bodem in de vorm van landschappelijke boringen (al dan niet gevolgd door verkennend en eventueel waarderend archeologisch booronderzoek en mogelijk een proefputtenonderzoek) en verder onderzoek met ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methodes zijn om het plangebied te onderzoeken. De afbakening van het onderzoeksgebied is te vinden op de boven- en onderstaande figuren. De voorziene onderzoeksmethoden moeten niet uitgevoerd worden indien de geplande werken alsnog niet zullen plaatsvinden.

Indien uit de landschappelijke boringen blijkt dat delen van het plangebied in dergelijke hoge mate verstoord zijn dat verdere onderzoeksstappen geen nuttige kenniswinst zullen bijbrengen of dat er geen archeologisch erfgoed meer bewaard kan zijn, dan dienen alle verdere onderzoeksstappen inclusief het proefsleuvenonderzoek niet uitgevoerd te worden op deze delen.

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage van de hieronder beschreven methodes dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling gefundeerd kan beantwoord worden.

- Randvoorwaarden

Voorafgaand het uitvoeren van het verder vooronderzoek dient het onderzoeksgebied vrijgemaakt zijn van obstakels (bvb. gebouwen, bomen, verharding). Hierbij is het van belang dat de bodemingrepen tot een minimum beperkt blijven en dat de funderingen, kelders, boomstronken,... niet verwijderd worden. Op die manier wordt vermeden dat niet-gedocumenteerd archeologisch erfgoed beschadigd wordt. De ondergrondse elementen kunnen pas verwijderd worden indien het vooronderzoek heeft aangetoond dat er geen archeologische site aanwezig is, of – indien er wel een site aanwezig is – tijdens/na een eventuele opgraving van het terrein.

- Landschappelijke boringen

Er worden minstens 4 boringen uitgevoerd op het terrein, tot minstens 6m onder het huidige maaiveld. Het is aan te raden deze boringen machinaal uit te voeren, met een boorkop/liners van minimaal 10cm diameter. Op die manier kunnen deze boringen ook dienen als staalnames voor eventueel natuurwetenschappelijk onderzoek en/of voor artefactrecuperatie. Hierbij wordt een techniek gehanteerd die toelaat om stalen op te boren die van dezelfde kwaliteit zijn als de kwaliteit in normale omstandigheden bereikt zou worden met een handmatige boring. De boringen worden per laag/horizont beschreven zoals bepaald in de Code van Goede Praktijk. Gezien de ligging in stadscontext is de kans groot dat er steenhoudende lagen aanwezig die het boren kunnen bemoeilijken.

Indien er bodems met potentieel voor steentijdsites gedetecteerd worden (bvb. Bt-horizont en/of E-uitlogingshorizont aanwezig, of een paleobodem) of steentijd arte- of ecofacten worden aangetroffen in de boringen, moet overgegaan worden naar verkennend archeologisch

waarderend archeologisch booronderzoek en/of proefputten. De methodologische keuze hiervoor hangt vast aan de resultaten van het verkennend onderzoek en de complexiteit van de stratigrafische context, de verwachte dichtheid en spreiding van de artefacten (bv. horizontaal, verticaal, ...), de diepteligging van de niveau(s) (bv. veiligheidsprincipe, grondwater, ...) en de aardkundige eigenschappen van de ondergrond. Hierbij aansluitend primeert ook de veiligheid bij de keuze voor het verdere traject.

- Waarderend archeologisch booronderzoek

Een waarderend archeologisch booronderzoek heeft als doel een reeds opgespoorde archeologische site te waarderen en in ruimte af te bakenen (verticaal/horizontaal). Hierbij wordt het boorgrid op een beperkte locatie van het plangebied gezet, waar de boorresultaten van de verkennende boringen positief zijn gebleken. Daarnaast dienen ook de naburige negatieve boorpunten meegenomen te worden in het waarderend booronderzoek. Dit om de verticale en/of horizontale begrenzing vast te stellen van de steentijdartefactensite. De inplanting van het boorgrid wordt gebaseerd op de resultaten van het reeds uitgevoerde verkennend archeologisch booronderzoek. De methode bestaat uit een boorgrid van maximaal 5 op 6m. De afstand tussen de parallelle boorraaien bedraagt 5m en de onderlinge afstand tussen de boorpunten op een raai is 6m. De voorwaarden voor een dergelijk onderzoek worden ook hier bepaald door de Code van de Goede Praktijk. Eventuele afwijkingen worden duidelijk beargumenteerd.

- Proefputten in functie van steentijd artefactensites

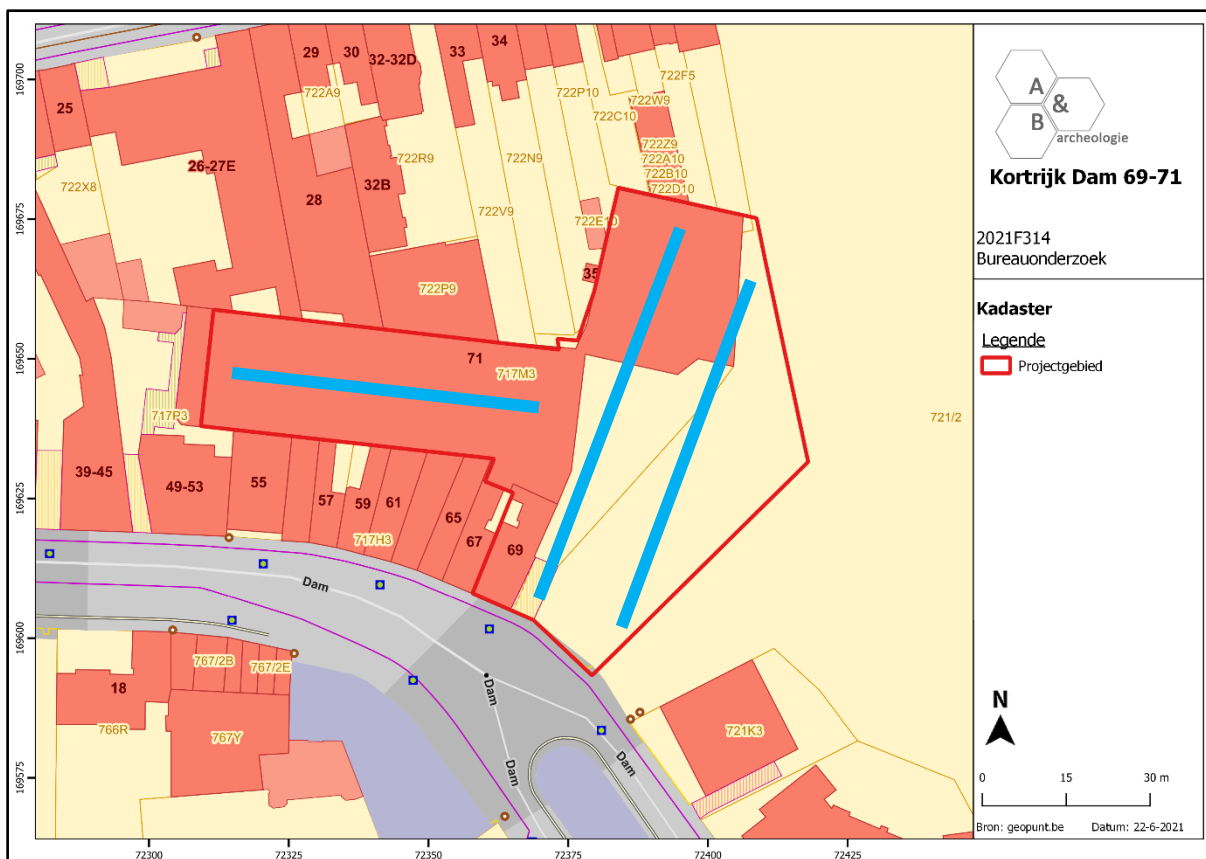
Op locaties waar tijdens het verkennend en/of waarderend booronderzoek goede en in situ bewaarde concentraties silexartefacten en/of ander vondstmateriaal dat kan wijzen op de aanwezigheid van een steentijdsite (vb. verkoolde ecofacten) worden aangetroffen, worden proefputten in functie van steentijd artefactensites voorgeschreven, indien op dat moment nog niet voldoende gegevens zijn gegenereerd om een adequaat plan van maatregelen voor een steentijdopgraving op te stellen. Onder concentraties wordt verstaan: ofwel meerdere artefacten per boorpunt, ofwel meerdere artefacten verdeeld over aangrenzende boorpunten. In deze proefputten worden de verticale en horizontale spreiding van de vuursteenconcentraties geanalyseerd en geïnterpreteerd en gekoppeld aan de voorkomende stratigrafische eenheden. Ook de aard, datering en waarde van deze concentraties worden bestudeerd, evenals hun relatie met het landschap en de impact van de geplande werken. In dit laatste geval wordt bekeken of eventueel in situ behoud mogelijk is of niet.

De proefputten worden ingepland op basis van de verkennende of waarderende archeologische boringen. Op basis van de resultaten van deze boringen, worden keuzes gemaakt over de omvang, het aantal en de inplanting van de proefputten. Sowieso worden proefputten ingepland ter hoogte van de positieve boorpunten, maar ook bij de naburige negatieve boorpunten. Dit om de verticale en/of horizontale begrenzing vast te stellen van de steentijdartefactensite. De proefputten zijn vierkant, worden met de hand uitgegraven en het sediment wordt uitgezeefd (per arbitrair niveau van maximaal 10cm, of per aardkundige eenheid, eveneens in niveaus van maximaal 10cm). Voor de overige bepalingen betreffende de methodiek wordt verwezen naar hoofdstuk 8.7 uit de Code van Goede Praktijk versie 4.0.

- Proefsleuvenonderzoek

Teneinde na te gaan of er archeologisch relevante grondsporen aanwezig zijn binnen deze deelzone, dient gebruik gemaakt te worden van de inplanting van proefsleuven. Voor de uitgraving wordt gebruik gemaakt van een niet-getande graafbak. De sleuven zijn 1,80 tot 2m breed en worden georiënteerd volgens de specifieke vorm van het plangebied. Daarnaast kunnen extra volg-, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd worden om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Deze worden vrij gekozen door de uitvoerende erkende archeoloog tijdens het veldonderzoek.

Gezien de ligging in stadscontext, op een site met een complexe stratigrafie (zij het wel vermoedelijk niet zo complex als in de historische stadskern), is het niet noodzakelijk om een dekingsgraad van 12,5% van het totale onderzoeksterrein te bereiken met de proefsleuven om het archeologisch potentieel in te schatten. Hiervoor volstaat een beperktere dekingsgraad. Daarnaast dient ook rekening gehouden te worden met specifieke stedelijke omstandigheden, zoals de aanwezigheid van hoge perceelsmuren aan de randen van het plangebied, waardoor het niet mogelijk is om sleuven aan te leggen dicht bij de terreingrenzen. Er wordt voorgesteld om 3 sleuven aan te leggen: 1 oostwest georiënteerde sleuf in het westelijke deel van het plangebied (ca. 55m lang) en 2 ca. noordoost-zuidwest georiënteerde sleuven (ca. 70 en 65m) in het oostelijke deel. Op die manier wordt een dekingsgraad van bijna 9% gehaald, die zo nodig kan aangevuld worden met volg-, dwarssleuven of kijkvensters. Dergelijk percentage is voldoende hoog voor het onderzoeken van sites met complexe stratigrafie in stedelijke context.

Figuur 3 Indicatief sleuvenplan (blauw) geprojecteerd op de kadasterkaart (bron: geopunt.be).

Bij het proefsleuvenonderzoek gebeurt er een gedegen metaaldetectieonderzoek, waarbij zowel de sleuven als de uitgegraven grond wordt gescreend. Het archeologisch vlak wordt aangelegd op het bovenste archeologische niveau. Indien er meerdere niveaus voorkomen, dan wordt per sleuf plaatselijk gepeild naar deze niveaus door middel van een proefput in de sleuf. Elke proefput wordt gezien als een beperkte opgraving en wordt zodanig geregistreerd.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk. Indien nodig worden kwetsbare sporen (bv. graven) afgedekt met waterdoorlatende doek.

5. Gewenste competenties

- Het landschappelijk booronderzoek dient uitgevoerd te worden door een aardkundige of een assistent-aardkundige.
- Het eventuele verder verkennend en waarderend archeologische booronderzoek dient te gebeuren door een veldwerkleider met ervaring in verkennend of waarderend archeologisch booronderzoek.
- Het eventuele proefputtenonderzoek (steentijd) dient te gebeuren door een veldwerkleider met aantoonbare ervaring wat betreft steentijdonderzoek.
- Het team voor het proefsleuvenonderzoek moet bestaan uit minstens 2 archeologen met minstens 40 werkdagen veldervaring met proefsleuvenonderzoek. Minstens 1 van deze archeologen dient ervaring te hebben met onderzoek van sites uit de middeleeuwen/nieuwe tijden. Minstens 1 van deze archeologen dient minstens 220 werkdagen ervaring te hebben met onderzoek in stedelijke context, en met onderzoek van sites met complexe verticale stratigrafie.

6. Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk

Er zijn geen voorziene afwijkingen.